

Investointien toteutus- ja rahoitusmahdollisuudet tulevaisuuden taloussympäristössä

Kuntamarkkinat 9.-10.9.2020

Jari Vaine

Tilannekuva

- Kuntatalouden kehitysnäkymät vaikeat
 - Koronapandemian vaikutukset
 - Kuntatalouden tulot kasvavat selvästi menoja hitaammin
- Paikallishallinnon rahoitusasematavoitetta ei voida arvioida (korona)
 - Hallituksen syksyllä 2019 asettaman rahoitusasematavoitteen mukaan paikallishallinto saisi olla alijäämäinen korkeintaan 0,5 % BKT:sta
- Säilyykö kunnan kyky ja mahdollisuus investoida?
 - Investointivara = vuosikate, talous tasapainossa pitkällä aikavälillä
 - Soteinvestointitarpeiden poistuminen?
 - Investoinneissa velalla merkittävä rooli
 - Käyttötalouden merkitys
- Nyt otettuja velkoja maksetaan takaisin aikana, jolloin ikääntymisen menot todennäköisesti rasittavat kunta- ja kansantaloutta selvästi nykyistä enemmän

Velan hallinta, kansallisia puitteita

Kuntalaki

- Alijäämän kattamisvelvollisuus neljän vuoden kuluessa
- Ei kuitenkaan puututa velan määrään tai velkaantumiskehitykseen

Julkisen talouden suunnitelma (JTS) ja kuntatalouden rahoituskehys

- JTS kattaa koko julkisen talouden toimet ja rakenneuudistukset => mukana myös kuntatalousohjelma (KTO) ja kuntatalouden rahoituskehys
- Järjestelmässä (JTS, KTO) kuntatoimijat tekevät edelleen investointipäätökset itse

Investointitarpeet ja omarahoitusosuus

- Päätösten taustalla arviot palvelutarpeiden kehityksestä
 - Velan merkittävyys ja lainanhoitokyky - erilainen kasvavalla ja taantuvalla kunnalla
 - Mikä on kunnan tulojen perusta ja rakenne, nyt ja tulevaisuudessa? Pidemmällä aikavälillä verokehitys tulopohjan määräävä tekijä.
 - Vaikuttaako investointi tuloihin? Mitä merkitsisi investointien jarruttaminen?

Vaihtoehtoisia toteutus- ja rahoitustapoja - miksi?

- Velan hallinta, riskien arviointi ja jako, kannanotto kustannuksiin, palvelutarpeet (erot + vaihtelut ajassa), priorisointi, tekniset vaatimukset, ulkoiset tekijät (esim. sääntely),
- Rahoitusmarkkinoiden muutokset – kuka rahoittaa? mitä? ehdot?
- Yhteistyö ja kumppanuudet - näkymät jatkossa?
- Vastuilla ja toteutusmuodoilla myös suhde kunnan omistamiseen
 - Omistajapolitiikka: mitä omistus palvelee, miten käytetään ja arvo turvataan?
 - Investoinnin perustelu: saadaan riittävää tuottoa tai tehokkaiden ja vaikuttavien palvelujen tuottamisedellytykset

Mitä tavoitellaan? Mitä vaikutuksia syntyy?

- Mitä halutaan painottaa? Taseen ulkopuolisuutta? Riskien jakoa? Kokonaiskustannuksia? Rahoitus erikseen ja sisältö, esim. ylläpito erikseen?
 - Useimmiten rahoituksen hoitaa kunta - nimellinen kustannus halvempi => taserasitus
 - Kumppanin hoitamana voi näkyä rahoituksen rakenteessa. Kaikki eivät halua käyttää omia luottolimiittejään ja vakuuksiaan rahoitukseen
- Miten eri ratkaisut näkyvät/niiden halutaan näkyvän kunnan taloudessa?
 - Sopimusten kesto, sitovuus, mahdolliset jatkotoimet (esim. leasing), omistajuus
 - ALV-vaikutukset, muut verokäytännöt
 - Soveltuvuus, resurssitarpeet
- Sopimusosaaminen korostuu – hyötyjen ohella jaetaan vastuita ja riskejä
 - Vastuiden siirto edellyttää kunnan tavoitteet huomioivaa sopimuskokonaisuutta sekä tarvittaessa riittävää vakuusrakennetta. Sen taas pitää kattaa hankkeeseen liittyviä riskejä ja varmistaa kunnan etu myös tilanteessa, jossa palveluntuottaja epäonnistuu palvelun tuottamisessa

Uudet kriisikuntakriteerit

Tunnusluku ja raja-arvo						
ALIJÄÄMÄ EUROA / ASUKAS						
<i>Kahtena vuonna > 500</i>						
<i>1. vuonna > 500, 2. vuonna > 1000</i>						
VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA						
<i>Kahtena vuonna < 100 %</i>						
<i>Kahtena vuonna < 80 %</i>						
TULOVEROPROSENTTI						
<i>Kahtena vuonna vähintään 1,5 %-yksikköä yli keskimääräisen</i>						
<i>Kahtena vuonna vähintään 2,0 %-yksikköä yli keskimääräisen</i>						
LAINAMÄÄRÄ EUROA / ASUKAS *)						
<i>Kahtena vuonna vähintään 25 % yli keskimääräisen</i>						
<i>Kahtena vuonna vähintään 50 % yli keskimääräisen</i>						
LASKENNALLINEN LAINANHOITOKATE						
<i>Kahtena vuonna < 1</i>						
<i>Kahtena vuonna < 0,8</i>						

Kriisikuntakriteereistä ja tunnusluvusta huomattavaa

Vuokravastuiden määrittely (lainamäärä € / asukas)

- Jäljellä olevien vuokrien määrä vuokra-ajalta, jona vuokrasopimus ei ole peruutettavissa.
 - Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten vuokra-aikana pidetään irtisanomisaikaa
- Määräaikaisten vuokrasopimusten vuokra-aika on vuokrasopimuksen kiinteä vuokra-aika
- Myöhemmin voimaan tulevat sopimukset vuokravastuisiin kun vuokrattava hyödyke on käytettävissä kunnan palvelutuotannossa, sitä ennen => muut sopimusvastuut

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Laskennallinen lainanhoitokate

- **Konsernituloslaskelman vuosikatteeseen** lisätään korkokulut. Summa jaetaan korkokulujen ja **laskennallisten lainanlyhennysten** summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan **jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla**. Raja-arvo 0,8.

Miltä tulevaisuus näyttää?

- Korona – vaikutukset nyt + jälkihoito. Mitä muuttaa?
- Väestökehitys, palveluverkon ja palvelutarpeiden määrittely
 - Miten vastataan yleiseen talouskehitykseen, kunnan vahvuudet?
- Kestävä kehitys ja ilmastokysymykset
- Julkiset hankinnat – innovatiivisuus, vaikuttavuus, tiedon merkitys
 - Vaikuttavuuden hankinnan teema, esim. sosiaaliset näkökulmat
- Investointien priorisointi?
 - Talouden ohjaus, tunnuslukujen ja analyysin merkitys
 - Rahoituskanavat ja – tavat. Ne elävät, mutta on tehtävä myös valintoja
 - Vaikutusten ja – kustannusten elinkaariajattelu korostuu
- Tarve analysoida tulevaisuutta, mutta kuinka kauas ja millä keinoin? Onko mahdollista yhdistellä eri osa-alueiden ennusteita?

Jari Vaine

Puhelin 09 771 2018, 050 562 7687

jari.vaine@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi